

Tekst verkiezingspreek: 1 Samuel 16: 1-13 De zalving van David tot koning

Lieve mensen, gemeente van Christus onze Hoeder,

Wat stemmen we? Zoals altijd? Zijn we gewoontedier of wakkerdier? Of beide? Wat bepaalt onze keuze? Wat is kiezen in de Bijbel en meer nog, wat is uitverkoren zijn? Hoe is God onze stemwijzer of kieskompas?

De Bijbel vertelt een verhaal. Het volk wil een koning. God is tegen en de profeet ook. Maar God hoort het volk en stemt in. En Saul werd de eerste koning, maar nu is hij demissionair. God schrijft vervroegde verkiezingen uit. Samuel is er nog niet aan toe. Hij rouwt. *Hoelang rouw je nog?* vraagt God. Wat een vraag, op het brutale af. Samuel rouwt om Saul. Deze rouw is geen rouw om het verlies van een dierbare. Deze rouw is om het verdriet over mislukte politiek, over vastgelopen roeping, gestrande bestemming. Het leek zo mooi, Saul, de rijzige gestalte als koning, maar het liep uit op een debacle. Sauls campagne is nooit goed van de grond gekomen. Zijn naam komt van het werkwoord vragen, bescheiden zijn. Saul twijfelt of hij in de ogen van anderen wel koning kan zijn. Wat krijg ik allemaal over me heen?

God trekt de profeet omhoog uit het moeras van treur en Samuel krabbelt overeind. *Neem olie en ga*, bestemming Isaï, Jesse van Bethlehem. Samuël wil opstaan, maar dan schiet het hem niet in de rug, maar in zijn gemoed. Hij raakt in paniek. Want o wee als Saul het hoort. En dat voelt hij goed aan. Want Saul zit vol wrok. Hij voelt zich aan de kant gezet, mislukt én de naam David zingt al rond en bedreigt hem als koning. Hij zal niet dulden dat er in het verborgene een tegenkoning aangewezen en gezalfd wordt. Wrok kan zomaar omslaan in woede en als die om zich heen gaat slaan, dan voorvoelt Samuel weinig goeds. En terecht, zo blijkt in de volgende hoofdstukken waar Gods geest in Saul plaats heeft gemaakt voor een boze geest en hij de harp spelende jonge David wil doden.

Ja, Samuel heeft een punt. Maar God helpt. 'Neem een runderkalf mee aan je hand om te offeren.' Hier gebeurt iets belangrijks. Hier wordt het kiezen van een koning liturgie, sacrament... Waar gaat het om? Oppervlakkig gezien om Saul op het verkeerde been te zetten – Samuel komt om te offeren - en Samuel heeft nu een alibi. Maar in wezen vertelt de tekst dat het hier om liturgie gaat, het gaat om het sacrament van het offer, om de keuze van 'niet mijn wil maar uw wil geschiedde'. Het gaat hier niet om een staatsgreep, maar om een ingreep van God uit het eeuwige in het tijdelijke en menselijke.

Samuel is gerustgesteld en gaat. En bij aankomst huivert niet hij, maar de oudsten die hem tegemoetkomen. Dat zijn onze ouderlingen. Wat kom je doen, Samuel? *Shaloom? Ja, vrede.* De liturgie is begonnen. Met een soort Votum, groet en drempelgebed... Heilig je... zoals wij ons vroeger kleedden op zijn *sneins*, zo doen ze dat hier in het woord, om daarbij nu de daad te voegen.

Ze moeten een kalf slachten, niet in goud gieten zoals een mens ook zomaar geneigd is te doen. Een kalf betekent hier, dat je vanuit het zichtbare en de buitenkant kiest, de potentie telt. Het kalf staat voor de buitenkant, kleed, omhulling. Het hart of de motieven blijven aan het oog onttrokken. Kleed als woord is innig verwant met bedriegen. Schijn bedriegt.

Precies dat, het kalf, wordt hier geofferd. Er staat niks over het brengen van het offer zelf. Het gaat hier om een geestelijke uitwerking ervan. Ze komen, vader en zonen zijn geheiligd. Ze raken daarmee buiten de sfeer van het wereldse in die van het sacrale. Het gaat hier niet om biologie maar om theologie: Wie, mensenkind, kan koning zijn naar Gods hart?

De verkiezingen zijn begonnen. Ze komen, de kandidaat-zonen, één voor één. *Hij laat ze komen tot het offermaal.* Zij zijn het geestelijk offer... Zijn zij het, vrij van het kalf? *En je zult zalven, die ik je zeg* sprak God tot Samuel in een soort van gouden fluistering. Zoon voor zoon komen ze op. Het lijkt wel een Voice of Holland. Het jurylid in Samuël slaat op de rode knop. Deze. Stop maar. Deze is het, kan niet missen, wat een uitstraling en wat een naam. Eliab bijt de spits af, 'mijn heer is vader' betekent zijn naam. Hij heeft zoveel weg van Saul, hoofd groter dan de rest. Dat beeld zit nog in Samuel, dus denkt hij 'deze is het'. Zowel naam als uiterlijk passen in het profiel.

Maar het gaat hier om een oefening in kijken. In vers 3 werd dat al verklapt, als er staat *Ik zend je tot Jesse de Bethlehemit, ik heb bij zijn zonen een koning voor mij gezien.* God kijkt naar de mensenkinderen met de ogen van een herder. Hierin vers 3 staat namelijk een woord voor zien dat innig verwant is aan het woord voor herder, dit is een zien van het geheel, een overzien. Het zien van God vanuit het eeuwige, een wat was-is-en-zal-zijn zien. En een herder telt of al zijn schaapjes wel meekomen, gezien zijn en gekend, in plaats van aan lot of systemen overgelaten. Mensen kijken vaak naar de uiterlijke geschiedenis, maar God kijkt naar de verborgen werkelijkheid die niet meetelt in de canon.

De tweede zoon komt op, Abinadab, zijn naam betekent 'mijn vader is gereed'. Dat is een mooie naam, maar ben jij ook gereed? In Samma, de derde naam, klinkt 'huiver' en 'ontzetting van horen'. Nee, deze ook niet. Intussen is Samuels zien overgegaan in luisteren. Ogen kunnen ook luisteren naar wat het innerlijk oog ziet: wat zegt het hart? Wat zegt de innerlijke stem, die afgestemd is op Gods stem? Alle zeven passeren ze, en in alle zeven klonk geen JA van de Here. *Zijn dit alle jongelingen?* 'Na'ar', staat er, jongelingen. Geen zonen. Als je op de buitenkant afgaat, komt er geen ja van God. Is er niet nog eentje? De achtste ontbreekt nog. Even is het stil. Een stilte die niet overgaat in doodzwijgen. Want dan biecht vader Jesse: *Er is nog een kleintje, de minste.* Die hebben we er niet bij geroepen, dat was ook niet nodig hoor, die is kansloos, die stelt niks voor.... Zij die gedoogd worden en het vuile werk opknappen. Die schaapjeshoeders, de onooglijken.

Daar hadden ze niet op gerekend. Maar Gods tellen en vertellen komt van boven en niet van beneden. Zeven betekent vanuit aardse maat: we zijn compleet, de kring is gesloten. Maar Gods cirkels houden een opening, altijd, voor die kleintjes, die rest, voor dat uitschot in de ogen van mensen ... Gods kinderpardon. Die achtste, roep hem wiens bijnaam nietsnut is. Alles wat er niet toe doet, hoort bij het offermaal van God, die alles in allen is.

Zijn naam blijft opvallend lang ongenoemd. Wel lezen we over zijn buitenkant, rossig, schoon van ogen en goed om te zien. Rossig, *admoni*, knipoogt als woord naar *adam*. Kijk eens, een mens net als jij. Langzaam wordt hier iemand ook voor zijn omgeving zichtbaar, een mensenkind. Samuel is afgestemd op Gods stem, en de Ene zegt *Sta op, zalf hem, deze is het.* *Hij zalft hem in de kring van zijn broers*, staat er. Hier voltrekt zich de verandering nu die ene, dat herdersjong, erbij komt. *Jongelingen* is hier veranderd in *broers*. En die ene heeft ineens een naam, David. Geliefde betekent zijn naam. 'Voorbij waardering van wie dan ook, weet ik

mij gezien en gekend.' Dit in onszelf ervaren is uitverkiezing. Uitverkiezing is niet zozeer ik wel en zij niet. Het is voor ieder mens weggelegd. Dat je als mens het Godsmysterie ervaart in het nu, 'Ik in jou en jij in mij.' Ons leven met alle keuzes, telkens weer afgestemd op die stem die ons als David gekozen heeft, voor we er weet van hebben. Wat onze ego's en onze verlangens dromen, is niet hetzelfde als wat onze ziel nodig heeft. God kiest met ogen van de ziel. *Deze is het. Met deze gaat mijn verhaal verder.*

En als wij deze week stemmen, blijft het potlood in onze hand dan rood, of wordt het rossig?

Amen